

No. of Pages : 4

Code : CSM-5
Subject : GENERAL STUDIES – 2
Question Paper

Time : 3 Hours

Max. Marks : 150

વિભાગ – A

- (૧) પ્રશ્નક્રમાંક : 1 થી 10.
(૨) બધા જ 10 પ્રશ્નોના જવાબ લખવાના છે.
(૩) દરેક પ્રશ્નના 3 ગુણ છે.
(૪) જવાબ આશરે 30 થી 40 શબ્દોમાં લખવાં

PART – A

1. Question No. 1 to 10.
2. Attempt **all 10** questions.
3. **Each** question carries 3 marks.
4. Answer should be given approximately in **30 to 40** words.

- પ્ર. 1. જે રાજ્યોમાં વિધાનપરિષદ છે તે રાજ્યોના નામ આપો, અને શા માટે વિધાનપરિષદ જરૂરી છે, તેના ઓછામાં ઓછા બે કારણો આપો. **3**
Name the States that have legislative councils and give atleast two reasons, why legislative councils are necessary.
- પ્ર. 2. ભારતના બંધારણનું આમુખ તમામ નાગરીકો માટે શું સુરક્ષિત કરવા માંગે છે? ટૂંકમાં સમજાવો. **3**
What does the Preamble to the Constitution of India seek to secure to all citizens? Explain briefly.
- પ્ર. 3. માહિતી અધિકાર અધિનિયમ 2005 અંતર્ગત તેનું કાર્યક્ષેત્ર અને નિષેધાત્મક બાબતો સમજાવો. **3**
Explain the scope and exclusions under the Right to Information Act, 2005.
- પ્ર. 4. ક્યા સંજોગોમાં ધારાગૃહના સભ્યને “લાભદાયી હોદ્દા” અંતર્ગત અયોગ્ય ઠરાવી શકાય? **3**
Under what conditions a member of the legislative body can be disqualified under the “Office of Profit” ?
- પ્ર. 5. “સહભાગી પદ્ધતિ વિકાસ પ્રક્રિયાને વેગવંતી બનાવે છે.” સમજાવો. **3**
“Participatory mechanisms enhance the development process”. Explain.
- પ્ર. 6. “રાષ્ટ્રિય ગ્રીન ટ્રીબ્યુનલ” (એન જી ટી) સંસ્થા વિષે ટૂંકમાં વર્ણન કરો. **3**
Describe in brief the institution of “National Green Tribunal (NGT)”.

P.T.O.

- પ્ર. 7. બંધારણીય સત્તાઓ અને વૈધાનિક સત્તાઓ વચ્ચેનો તફાવત જણાવો. 3
Distinguish between constitutional authorities and statutory authorities.
- પ્ર. 8. વ્યક્તિગત નૈતિકતા અને વ્યાવસાયિક નૈતિકતા વચ્ચેનો તફાવત જણાવો. 3
Differentiate between personal ethics and professional ethics.
- પ્ર. 9. જાહેર સેવાઓના સંદર્ભમાં “સત્યનિષ્ઠા” અને “ઉત્તરદાયિત્વ” નાં ખ્યાલને વ્યાખ્યાયિત કરો. 3
Define the terms “Integrity” and “Accountability” in the context of public services.
- પ્ર. 10. “સામાજિક પ્રભાવ, માનવ ક્રિયા નક્કી કરે છે” વિધાનનું ઔચિત્ય સાબિત કરો. 3
“Social influence determines the human action”. Justify the statement.

વિભાગ – B

- (૧) પ્રશ્નક્રમાંક : 11 થી 16.
(૨) બધા જ 06 પ્રશ્નોના જવાબ લખવાના છે.
(૩) દરેક પ્રશ્નના 5 ગુણ છે.
(૪) જવાબ આશરે 50 થી 60 શબ્દોમાં લખવાં

PART – B

1. Question No. 11 to 16.
  2. Attempt all 06 questions.
  3. Each question carries 5 marks.
  4. Answer should be given approximately in 50 to 60 words.
- પ્ર. 11. ભારતમાં ‘જાહેર હિતની અરજી’ (પી. આઈ. એલ) ની અગત્યતા તપાસો. 5
Examine the importance of ‘Public Interest Litigation’ (PIL) in India.
- પ્ર. 12. ભારતમાં ‘આધારકાર્ડ’ નાં સર્વાંગીકરણમાં શું ખામીઓ છે ? 5
What are the shortcomings in the universalization of ‘Aadhaar’ cards in India ?
- પ્ર. 13. ભારતમાં બંધારણના અનુચ્છેદ 75 અનુસાર સામુહિક જવાબદારીની કલ્પના કેવી રીતે કરવામાં આવી છે ? 5
How is collective responsibility conceptualized in India according to Article 75 of the Constitution ?
- પ્ર. 14. “ભારતમાં વહીવટી ન્યાયપંચ, વહીવટી ન્યાયનિર્ણયની ‘એંગ્લો-સેક્સન’ પદ્ધતિને અનુસરે છે” સમજાવો. 5
“Administrative Tribunals in India are following the ‘Anglo-Saxon’ system of Administrative Adjudication”. Explain.

- પ્ર. 15. કાયદો ભ્રષ્ટાચારને રોકવામાં મદદ કરે છે, પરંતુ પર્યાપ્તરૂપે નહિં. ભ્રષ્ટાચારને રોકવા માટેના અન્ય ઉપાયો વર્ણવો. 5
Law helps, but not adequately to check corruption. Describe other measures to check corruption.
- પ્ર. 16. નૈતિક વલણને વ્યાખ્યાયિત કરો અને તેની પ્રસ્તુતતા વર્ણવો. 5
Define Moral Attitude and describe its relevance.

વિભાગ – C

- (૧) પ્રશ્નક્રમાંક : 17 થી 28.
(૨) નીચેના 12 પૈકી ગમે તે 09 પ્રશ્નોના જવાબ લખવાના છે. ફક્ત પ્રથમ 09 લખાયેલાં પ્રશ્નો જ ધ્યાને લેવામાં આવશે.
(૩) દરેક પ્રશ્નના 10 ગુણ છે.
(૪) જવાબ આશરે 120 થી 130 શબ્દોમાં લખવાં.

PART – C

1. Question No. 17 to 28.
2. Attempt any 09 out of 12 questions. Only the first 09 attempted questions would be considered.
3. Each question carries 10 marks.
4. Answer should be given approximately in 120 to 130 words.

- પ્ર. 17. “ભારતીય બંધારણના ભાગ XVIII ની જોગવાઈઓ ‘બંધારણીય સરમુખત્યારશાહી’ તરફ લઈ જાય છે.” દલીલ કરો. 10
“Part XVIII of the Constitution of India is considered as a provision leading to ‘Constitutional Authoritarianism’”. Argue.
- પ્ર. 18. “શિક્ષણના અધિકારને મૂળભૂત અધિકાર બનાવેલ હોવા છતાં વંચિત બાળકો માટે સાર્વત્રિક અને ગુણવત્તાસભર પ્રવેશ હક્ક માટે ઘણું કરવાનું બાકી છે.” ગુણવત્તાસભર શિક્ષણની ઉપલબ્ધતાની વ્યવસ્થા માટેના જરૂરી ઉપાયોની ચર્ચા કરો. 10
“Though Right to Education has been made a fundamental right, much has to be done for universal and qualitative access for the under privileged children”. Discuss the measures necessary for providing accessibility to qualitative education.
- પ્ર. 19. “સ્વૈચ્છિક અને બિનસરકારી સંગઠનો વિકાસ કાર્યક્રમોનાં અમલીકરણ માટે પૂરક ભૂમિકા ભજવે છે.” ઉદાહરણ સહિત ચર્ચા કરો. 10
“Voluntary agencies and NGOs play a supplementary role in implementing development programmes”. Discuss with examples.
- પ્ર. 20. શું કાયદો અને વ્યવસ્થા રાજ્ય યાદીમાં ચાલુ રહેવા જોઈએ? ચર્ચા કરો. 10
Should law and order continue as a subject of State list ? Discuss.

- પ્ર. 21. “ગોપનિયતાના અધિકાર” પરના ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયની સમીક્ષા કરો. આ નિર્ણયના સૂચિતાર્થો શું છે ? 10
Examine in brief the decision of the Supreme Court of India on “Right to Privacy”. What are the implications of the decision ?
- પ્ર. 22. “ઈ- ગવર્નન્સ (ડીજિટલ ઈન્ડિયા) સરકારનાં પારદર્શી અને ઉત્તરદાયિત્વવાળા શાસનની ઉપલબ્ધતા માટેનાં પ્રયત્નોની પૂર્તતા કરે છે.” યોગ્ય ઉદાહરણો સાથે દલીલ કરો. 10
“E-governance (Digital India) supplements the efforts of the government in ensuring transparent and accountable governance”. Argue with suitable examples.
- પ્ર. 23. “સમાજમાં ‘જાતિગત ન્યાય’ની સુનિશ્ચિતતા માટે સમાન નાગરીક સંહિતાની જરૂર છે.” ઉપરોક્ત વિધાનને, સર્વોચ્ચ અદાલતના ‘ત્રણ તલાક’ કેસના ચુકાદાનાં સંદર્ભમાં પૃથક્કૃત કરો. 10
“Uniform civil code is needed to ensure ‘gender justice’ in society”. Analyze the above statement in the context of the Supreme Court judgement in the ‘Triple Talaq’ case.
- પ્ર. 24. “નાગરીક સેવા સક્રિયતાવાદ, નાગરીક સેવા તટસ્થતાને અસર કરે છે.” આલોચનાત્મક મૂલ્યાંકન કરો. 10
“Civil service activism affects the principles of Civil Service Neutrality”. Critically evaluate.
- પ્ર. 25. “ભાવાત્મક બુદ્ધિ વગરનો નોકરશાહ એ યંત્રમાનવ જેવો છે.” વિશ્લેષણ કરો. 10
“A bureaucrat without emotional intelligence is a robot”. Analyze.
- પ્ર. 26. “નાગરીક અધિકાર પત્રોએ કાર્યક્ષમતા અને ઉત્તરદાયિત્વનાં હેતુઓ પ્રાપ્ત કર્યા નથી.” ચર્ચા કરો. 10
“Citizen charters have not achieved the objectives of efficiency and accountability in public service”. Discuss.
- પ્ર. 27. “રાજકીય ઈચ્છાશક્તિ અને વહીવટમાં નૈતિક મૂલ્યોનું પીઠબળ ન મળે તો, નાગરીક સેવા નિયમો તેમની મેળે ‘સુશાસન’ તરફ નહીં જઈ શકે.” ઉપરોક્ત વિધાન ‘સુશાસન’ સામેના પડકારોના સંદર્ભમાં ચકાસો. 10
“Civil services rules by themselves will not lead to ‘Good Governance’. If they are not backed by political will and ethical values of administration”. Examine the statement in the context of challenges to ‘Good Governance’.
- પ્ર. 28. “આચારસંહિતા નાગરીક સેવાની વ્યાવસાયિક વિશેષતાને સુગમ બનાવે છે.” આચારસંહિતાનાં નૈતિક આધારોની ચર્ચા કરો. 10
“The code of conduct, facilitates the professionalism in the civil service”. Discuss the ethical basis of the code of conduct.